

השפעת מקור הזרעים ותנאי בית הגידול על ההתפתחות של אורן קנרי (*Pinus canariensis*) ביערות הנטועים בישראל

רועי הראל¹, אילון כלב², ניר הר³ ועמרי בונה¹

¹ משרד המדען הראשי, קק"ל

² מדור השבחה ואקלום, אגף הייעור, קק"ל

³ מהנדס יער, מרחב הצפון, קק"ל

RoyH@kkl.org.il

תקציר

האורן הקנרי (*Pinus canariensis*) הוא מין אנדמי לאיים הקנריים. התאמתו של מין זה לתנאים אקולוגיים מגוונים ועמידותו היחסית בפני שריפות, עוררה התעניינות רבה באורן הקנרי והוא ניטע כמין לגיוון ביערות רבים ברחבי הארץ. בעבודה זו נבדקה ההתאמה של מקורות זרעים שונים של אורן קנרי מהאיים הקנריים ומישראל, 18 שנה לאחר שניטעו בשלוש חלקות ניסוי שהוקמו בשנת 1998 ביערות בירה, עין דור ובן שמן. כמו כן, נבחנה השפעת תנאי בית הגידול על התפתחות אורן קנרי ב-300 עומדי יער הנטועים בכל רחבי הארץ.

נמצא כי מקורות הזרעים מישראל הראו שיעורי הישרדות והתפתחות טובים יותר ממרבית המקורות מהאיים הקנריים בשלושת חלקות הניסוי. כמו כן, נמצא שהאורן הקנרי מתפתח בצורה הטובה ביותר על קרקע רנדזינה חומה ובכמות משקעים העולה על 450 מ"מ בשנה. קרקע רנדזינה בהירה עלולה להוות גורם מגביל בהתפתחות העץ.

לאור תוצאות אלו, אנו לא ממליצים לטעת מין זה בקרקעות רנדזינה בהירה, ובאשר לבתי גידול יבשים למחצה, מומלץ לטעת אורן קנרי בנישות האיקותיות ביער, כגון מפנים צפוניים ושטחים בהם יש תרומת נגר. כמו כן, לצורך נטיעות עתידיות של מין זה בבתי הגידול המתאימים, אנו ממליצים לאסוף זרעים לגידול במשתלות, ממקורות הזרעים שנאספו בישראל ביערות מעלה החמישה, הר חורשן וניר עציון.

מילות מפתח: אורן קנרי, בית גידול, יער נטוע, מקור זרעים.

מבוא

האורן הקנרי (*Pinus canariensis*) הוא מין אנדמי לאיים הקנריים אשר ממוקמים באוקיינוס האטלנטי מערבית למרוקו. מין זה הוא שריד לאורן קדמון, שהיווה רכיב חשוב ביערות המחטניים שהשתרעו לאורך חופי אוקיינוס הטטיס (Tethys) (Jimenez, Luis, Peters et al., 2005). האורן הקנרי הקדמון נחשב כמין מפתח בהתפתחות מיני אורנים שונים

מפה 1: תחום תפוצתו הטבעי של אורן קנרי (*Pinus canariensis*), באיים המערביים של הארכיפלג הקנרי: Tenerife, La Gomera, Gran Canaria, El Hierro, La Palma

Map 1: Natural distribution map of *Pinus canariensis* in the western part of the Canarian Archipelago.

כגון פעילות געשית וסערות ברקים והן כתוצאה מפעילות האדם. לאורך השנים, בתהליכי ברירה טבעית, התפתחו באורן הקנרי מספר תכונות המקנות לו יכולת עמידות גבוהה בפני שריפות. בין תכונות אלו – קיום פקעים אפיקורמים הנמצאים בגזע ומאפשרים יכולת התחדשות מהירה מהגזע ומהענפים הראשיים לאחר שריפה, שהיא נדירה ביותר במינים מחטניים; קליפת גזע עבה, המקנה אף היא עמידות לשריפה, ואצטרובלים סרוטיניים (אצטרובלים שמהם יש פיזור זרעים רק לאחר אירועים שבהם יש חום גבוה ולחות אוויר יחסית נמוכה) (שילר, 2013). למרות רגישותו הרבה לזחלי תהלוכן האורן (*Thaumetopoea pityocampa*) (הלפרין, 1979), התאמתו של האורן הקנרי לתנאים אקולוגיים מגוונים ועמידותו היחסית בפני שריפות, עוררה התעניינות רבה במין זה במקומות שונים בישראל. האורן הקנרי ניטע כמין לגיוון ביערות רבים ברחבי הארץ, מיערות בירה והרי נפתלי בצפון ועד יער יתיר בדרום (תמונה 1). בנוסף לעמידותו בפני שריפות וכושרו להתחדש לאחריהן, נמצא שאורן קנרי גילה עמידות ושרידות גבוהה בתנאי יובש בהשוואה למינים מחטניים אחרים בבצורת ששררה בישראל ב-1999 (קק"ל, 2002). נכון להיום, עומדים טהורים של אורן קנרי מהווים כ-0.6% (3,457 דונם) משטח היער המחטני. בנוסף לכך, עצים בודדים וקבוצות קטנות של עצים ממין זה מפוזרים אף הם בחלק מהיערות. לופז ואחרים (Lopez, Zehavi, Climent et al., 2007; 2013), בחנו את ההישרדות וההתפתחות של מקורות זרעים שונים של אורן קנרי מאזורים אקולוגיים שונים

היער	משקעים (מ"מ לשנה)	קרקע \ סלע
בירה (חלקה 23, עומד 114)	720	טרה רוסה על אבן גיר
עין דור (חלקה 9, עומד 204)	470	פרוטוגרמוסול על בזלת
בן שמן (חלקה 10, עומד 119)	550	קרקע קולובית עמוקה

טבלה 1: כמויות משקעים ואפיון קרקע/סלע בחלקות הניסוי של אורן קנרי בישראל.

Table 1: Precipitation rates and rock-soil characteristics in the experimental plots.

ובניהם גם מינים ים-תיכוניים הגדלים בחגורת היער הנמוכה, כגון אורן ירושלים (*Pinus halepensis*), אורן ברוטיה (*Pinus brutia*), אורן הצנובר (*Pinus pinea*), אורן ימי (*Pinus pinaster*) ואחרים (שילר, 2013; Klaus, 1982). תחום תפוצתו הטבעי כולל את חמשת האיים המערביים הגדולים של הארכיפלג הקנרי, והוא גדל על קרקעות געשיות מגובה פני הים ועד לגובה של כ-2,500 מטר (מפה 1). כתוצאה מהתנאים האקולוגיים המגוונים המאפיינים את האיים הקנריים, הנובעים בין היתר מטופוגרפיה וגיאולוגיה שונה באיים השונים, האורן הקנרי יכול להתקיים במגוון רחב של תנאים אקלימיים, מאזורים צחיחים בעלי כמות משקעים נמוכה מ-300 מ"מ בשנה ועד יערות מעורבים עם רחבי עלים, בעלי כמות משקעים של מעל 1,500 מ"מ בשנה (שילר, 2013; Lopez, Zehavi, Climent et al., 2007). האיים הקנריים מאופיינים בשריפות יער רבות, הן כתוצאה מגורמים טבעיים,

תמונה 1 (מימין): עומד של אורן קנרי באזור יבש למחצה ביער יתיר (צילום: עמרי בונה, 2016).

Picture 1 (right): *Pinus canariensis* stand in a semi-arid zone in Yatir Forest (Photo: Omri Bonne, 2016).

תמונה 2 (משמאל): החלקה שבה נאספו זרעי אורן קנרי לניסוי ביער מעלה החמישה (חלקה 1, עומד 116), שנת נטיעה 1960 (צילום: רועי הראל, 2016).

Picture 2 (left): Seed source plot in Ma'ale HaHamisha Forest, planted in 1960 (Photo: Roy Harel, 2016).

תמונה 3 (מימין): התחדשות אורן קנרי לאחר שריפה בחלקה ממנה נאספו הזרעים לניסוי ביער ניר עציץ (חלקה 10, עומד 215) שנת נטיעה 1961 (צילום: רועי הראל, 2016).
Picture 3 (right): Post-fire regeneration of *Pinus canariensis* in the seed source plot used for the experiment, in Nir-Etsiyon forest, planted in 1961 (Photo: Roy Harel, 2016).

תמונה 4 (משמאל): החלקה שבה נאספו זרעי אורן קנרי לניסוי ביער חורשן (חלקה 3, עומד 114) שנת נטיעה 1961 (צילום: רועי הראל, 2016).
Picture 4 (left): Seed source plot in Har-Horshan Forest, planted in 1961 (Photo: Roy Harel, 2016).

תוצאות ודיון

ההישרדות וההתפתחות של מקורות זרעים שונים של אורן קנרי בישראל

שיעורי ההישרדות של מקורות הזרעים השונים של אורן קנרי בחלקות הניסוי השונות מוצגים באיור 1. בחלקת הניסוי ביער ביריה, מקור הזרעים של מעלה החמישה הראה את שיעורי ההישרדות הגבוהים ביותר (100%). ביער עין דור, מקור הזרעים של Gran Canaria – Las Ninas הראה את שיעורי ההישרדות הגבוהים ביותר (70%). ביער בן שמן, מקור הזרעים של הר חורשן הראה את שיעורי ההישרדות הגבוהים ביותר (65%). ניתן לראות, ששיעורי ההישרדות הגבוהים ביותר בכל המקורות נמצאו בחלקת הניסוי ביער ביריה. אפשר לייחס זאת לכמות משקעים גבוהה יותר באזור זה בהשוואה ליערות עין דור ובן שמן (טבלה 1). בנוסף לכך, בחלקת הניסוי ביער בן שמן שיעורי ההישרדות הם נמוכים ביותר כאשר במקורות El Hierro – Risco del las playas ו-Tenerife – adeje שרדו עצים כלל.

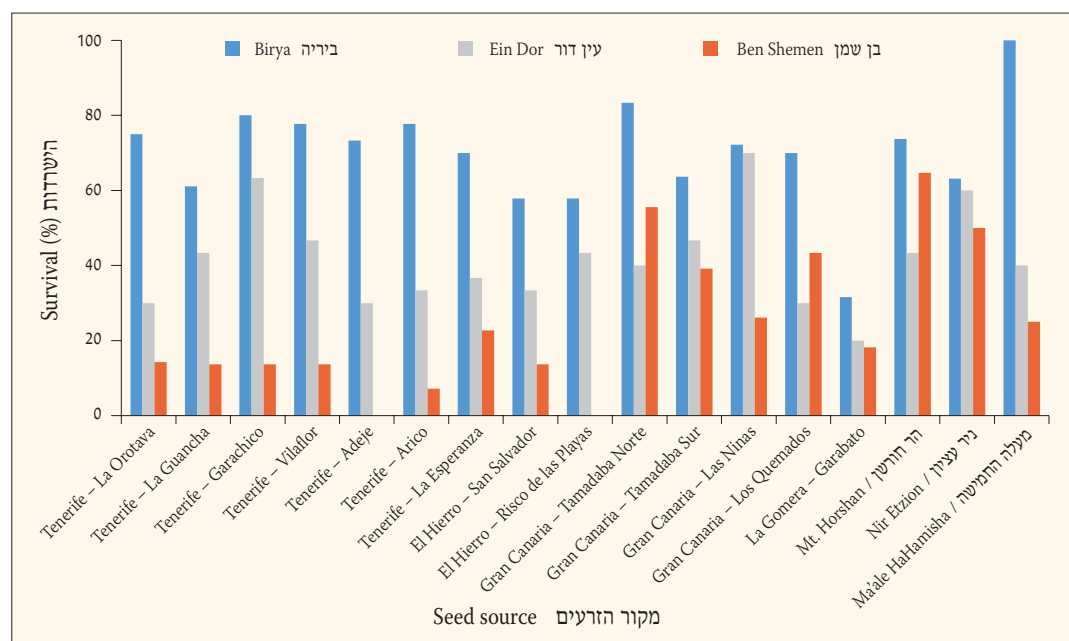
שיעורי הישרדות והתפתחות נמוכים נמדדו בחלקה זו גם במחקרם של לופז ואחרים (Lopez, Zehavi, Climent et al., 2007). על מנת להבין את הגורמים לחוסר ההצלחה נחקרו חמישה בורות דיגום בנקודות שבהן נצפתה תופעה של התייבשות העצים, ולהשוואה, בנקודות סמוך לעצים מוצלחים יחסית בחלקה ובשוליה (תמונה 5). נבדק מבנה חתך הקרקע

באיים הקנריים ומחלקות אורן קנרי ממקורות לא ידועים, שניטעו בישראל והצטיינו בהתפתחותן. במסגרת מחקר זה הוקמו בשנת 1998 ארבע חלקות ניסוי באיים הקנריים ושלוש חלקות ניסוי בישראל (ביערות ביריה, עין דור ובן שמן), שבהן ניטעו 17 מקורות זרעים שונים, מהם שלושה מקורות שנאספו מחלקות מצטיינות ביערות ישראל אשר ניטעו בתחילת שנות ה-60 (של המאה הקודמת) על ידי יערגי הקרן הקימת לישראל, ביער מעלה החמישה (תמונה 2), ביער ניר עציץ (תמונה 3) וביער חורשן (תמונה 4). תוצאות המחקר הראו שבגיל שמונה המקורות מהאיים הקנריים לא הראו שיעורי הישרדות או התפתחות יוצאי דופן בחלקות הניסוי בישראל ובאיים הקנריים. לעומת זאת, בלטה מקורות הזרעים הישראליים בשיעורי ההישרדות וההתפתחות (גובה, קוטר) בכל האתרים שבהם ניטעו בישראל. בנוסף לכך, ההתפתחות וההישרדות של כל מקורות הזרעים בחלקת הניסוי ביער בן שמן הייתה פחותה משמעותית מאשר חלקות הניסוי ביערות עין דור וביריה.

במחקר הנוכחי נבדקה ההתאמה של מקורות זרעים שונים מהאיים הקנריים ומישראל 18 שנה לאחר שניטעו, ביערות ביריה, עין דור ובן שמן (טבלה 1). בחלקות ניסוי אלו נמדדו ההתפתחות (גובה, קוטר) ושיעורי ההישרדות של המקורות השונים. בנוסף לכך, נבחנו השפעת תנאי בית הגידול (סוג הקרקע, המסלע וכמות המשקעים) על התפתחות אורן קנרי בחלקות היער הנטועות בכל רחבי הארץ.

איור 1: שיעור ההשרדות של מקורות זרעים שונים של אורן קנרי בחלקות הניסוי ביערות ביריה, עין דור ובן שמן.

Figure 1: Survival rates of different *Pinus canariensis* seed sources in the experimental plots in the Biriya, En Dor and Ben Shemen forests.

הקרקע בחלקת הניסוי בבן שמן מוגדרת כקרקע קולובית (קרקע הנוצרת מסחף של הגבעות השכנות), כאשר בשולי החלקה נטוע עומד בוגר של אורן ירושלים (*Pinus halepensis*) במצב טוב עם צמחיית תת-יער מפותחת, בקרקע רנדזינה חומה רדודה (25 ס"מ) על מסלע קירטון. לכיוון חלקת האורן הקנרי, הקרקע נעשית עמוקה בהדרגה ומגיעה ל-90 ס"מ לפחות (מגבלות כלי החפירה). השיחיה הצפופה בתת-היער הסמוך מתאפשרת הודות לבית הגידול המשופר על מסלע הקירטון הנקבובי במורדות הגבעה, ואילו בקרקע הסחף המישורית והעמוקה של עומד האורן הקנרי, גדלים מספר מינים עשבוניים ועד בתה פזורה. בקרקע עמוקה ידועה התופעה של התייבשות הקרקע עד כדי היסדקותה, לא נשארים מים זמינים במהלך הקיץ ולא מתאפשר כמעט קיום של צומח מעוצה רב-שנתי, כולל גם תמותה של יערות אורנים (הר, פרייזלר, רוטנברג ואחרים, 2017; פרייזלר, רוטנברג, הר ואחרים, 2016).

מדדי התפתחות העצים (קוטר וגובה), ממקורות הזרעים השונים, הושוּוּ על ידי מבחני שונות (ANOVA), וכן על ידי ניתוחי post-hoc במבחן Tukey-Kramer HSD. בחלקת הניסוי ביער ביריה התפתחות העצים לגובה ממקורות הזרעים של מעלה החמישה והר חורשן הייתה טובה יותר בהשוואה לשאר מקורות הזרעים, אם כי עלתה באופן מובהק ($P < 0.05$) רק על העצים ממקורות הזרעים של La gomera – garabato ו-Tenerife – adeje. בחלקת הניסוי ביער עין דור, התפתחות העצים לגובה של מקור הזרעים Gran Canaria – Los Quemados הייתה טובה יותר משאר המקורות, אם כי עלתה באופן מובהק ($P < 0.05$) רק על גובה העצים ממקור הזרעים El Hierro – Risco del las playas.

ונלקחו דגימות משני עומקים (20 ס"מ, 90 ס"מ) לבדיקת ההרכב המכני על ידי מכשיר PSA (Particle Size Analysis) במעבדת הקרקע של אוניברסיטת בן-גוריון.

מניתוח התוצאות עולה, שמבחינת ההרכב המכני של הקרקע, אין הבדל משמעותי בהגדרה בין הקרקעות בחמשת בורות הדיגום. כולן מוגדרות כסיאן סילטי עם מרכיב חרסיתי הנע בין 18.5% ל-23.9%. כמו כן, לא נראתה השפעה של גורמים כגון גירניות, מליחות ונתרניות.

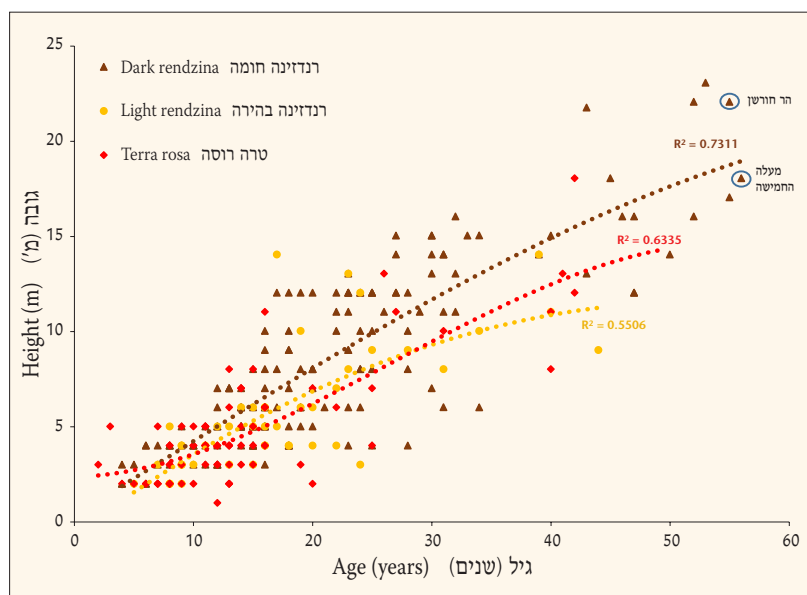
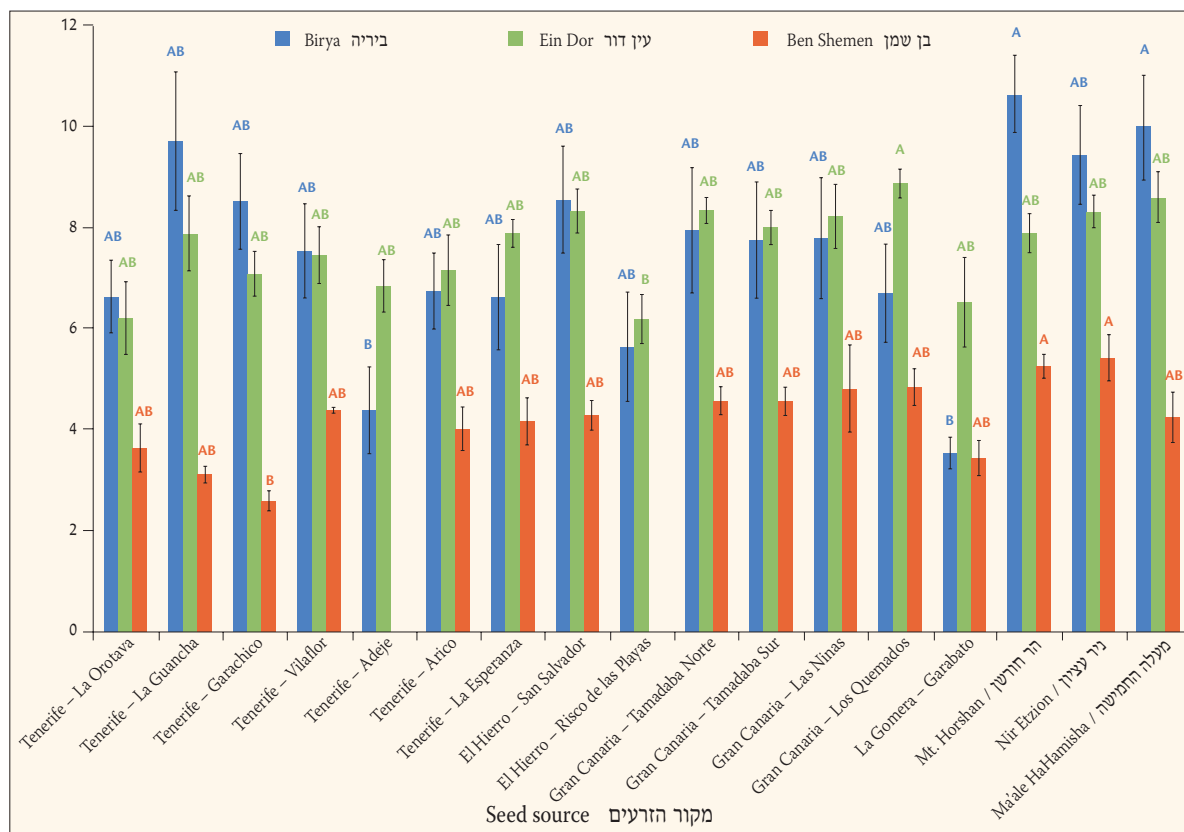

תמונה 5: חפירת בור דיגום בקרקע הקולובית העמוקה בחלקת הניסוי ביער בן שמן, שבה עצי האורן הקנרי הראו שיעורי הישרדות והתפתחות נמוכים ביותר. ברקע עומד אורן ירושלים מפותח על מורדות הגבעה הקירטונית (צילום: ניר הר, 2016).

Picture 5: Digging a sampling pit in the deep colluvial soil in the experimental plot in Ben-Shemen forest, where the *Pinus canariensis* trees exhibited low survival and growth rates. In the background, developed *Pinus halepensis* stand on the slopes of a chalk hill (Photo: Nir Herr, 2016).

איור 2: הגובה הממוצע של מקורות שונים של עצי אורן קנרי בחלקות הניסוי ביערות ביריה, עין דור ובן שמן. (אותיות שונות מייצגות הבדלים מובהקים בין מקורות הזרעים השונים בתוך חלקות הניסוי השונות).

Figure 2: The average height of the different seed source of *Pinus canariensis* in the experimental plots in the Biriya, En-Dor and Ben-Shemen forests. (Different letters represents significant ($P \leq 0.05$) differences between the seed source inside the experimental plot).

איור 3: גובה עצי אורן קנרי כתלות בגיל העץ בסוגי קרקע שונים.

Figure 3: *Pinus canariensis* height as a function of age, in different soil types.

חזק ($R^2 > 0.5$), כאשר בקרקע רנדזינה חומה קוטר העצים היה גבוה יותר באופן מובהק ($P < 0.05$) מאשר בקרקעות טרה רוסה ורנדזינה בהירה (איור 4).

השפעתה של כמות המשקעים על התפתחות העצים לאורך זמן מוצגת באיורים 5 ו-6. גם כאן התקבלו קשרים חיוביים וחזקים ($R^2 > 0.5$) בסדרות הנתונים (גובה, קוטר), כאשר התפתחות העצים בכמויות המשקעים 450–600 מ"מ בשנה) ו-600+ מ"מ בשנה) הייתה טובה יותר באופן מובהק

בחלקת הניסוי ביער בן שמן, ההתפתחות לגובה של העצים ממקורות הזרעים מהחלקות המצטיינות בישראל של הר חורשן וניר עיזון הייתה טובה יותר בהשוואה לשאר המקורות, אם כי עלתה באופן מובהק ($P < 0.05$) רק על גובה העצים ממקור הזרעים Tenerife – Garachico (איור 2). בבחינת התפתחות קוטר העצים לא נמצאו הבדלים מובהקים בין מקורות הזרעים השונים בחלקות הניסוי.

השפעת הגיל ותנאי בית הגידול על התפתחות עצי אורן קנרי בישראל

כדי לבחון את הקשר בין ההתפתחות לגובה ובקוטר של עצי אורן קנרי בהתאם לגילם ותנאי בית הגידול שבו הם נטועים, נאספו ב-300 חלקות אורן קנרי ברחבי הארץ, נתונים של התפתחות העצים (גובה, קוטר) בהתאם לגילם, סוג הקרקע וכמות המשקעים. מדדי התפתחות העצים ברמות שונות של משקעים ובסוגי קרקע שונים, הושוּוּ על ידי מבחני שונות (ANOVA) וכן על ידי ניתוחי post-hoc במבחן Tukey-Kramer HSD. איור 3 מציג את הקשר בין גובה העץ לגילו בקרקעות שונות (רנדזינה חומה, רנדזינה בהירה וטרה רוסה). בכל סוגי הקרקע התקבל קשר חיובי חזק ($R^2 > 0.5$) בסדרות הנתונים כאשר בקרקע רנדזינה חומה התפתחות העץ לגובה הייתה טובה יותר באופן מובהק ($P < 0.05$) מאשר בקרקעות טרה רוסה ורנדזינה בהירה. בדומה לכך, גם בבחינת הקשר בסדרות נתוני קוטר העץ נמצא קשר חיובי

($P < 0.05$) מאשר כמות משקעים שנתית של 250–450 מ"מ בשנה). נראה כי השפעת כמות משקעים של מעל 600 מ"מ בשנה על מדדי ההתפתחות אינה משמעותית. עם זאת, כמות משקעים קטנה מ-450 מ"מ בשנה עלולה להוות גורם מגביל להתפתחות העצים.

מסקנות

לאורן קנרי יש מקום כמין לגיוון היער הנטוע בישראל בשל יכולתו להתחדש אחרי שריפה ועמידותו הטובה יחסית ליושב, לרבות בבצורת של 1999 ביערות יתיר. עם זאת, אורן קנרי סובל מכלורוזא בקרקעות גירניות וכמו כן רגיש לטוואי התהלוכה. לאור תוצאות ניתוח נתוני בית הגידול בחלקות בכל רחבי הארץ, שבהן ניכרו הבדלים משמעותיים בהתפתחות החלקות, כתלות בתנאי קרקע ומשקעים, אנו לא ממליצים לטעת מין זה בקרקעות בעלות תכולת גיר גבוהה ובקרקעות סחף עמוקות. באשר לבתי גידול יבשים למחצה, מומלץ לטעת אותו בנישות איכותיות, כמו מפנים צפוניים ושטחים שבהם יש תרומת נגר. מבחינת ניסוי מקורות הזרעים, נראה שהמקורות אשר נאספו בשלוש החלקות בישראל מראים התפתחות טובה ושרידות גבוהה ביחס לרוב המקורות מהאיים הקנריים. לפיכך, מומלץ לאסוף זרעים לגידול שתילים מחלקות ותיקות אלו.

באשר לממשק של חלקות אורן קנרי, מצאנו שבחלקות רבות של מין זה לא בוצעו דילולים כלל מאז נטיעתם. אנו משערים, שהדבר נובע מהרתיעה לטפל בצימוח החדש מהגדם האופייני למין זה לאחר כריתה. אנו סבורים, שיש חשיבות רבה לדילול כל חלקות האורן הקנרי וממליצים לבצע ריסוס של הגדמים בתכשיר גרלון (Garlon Ultra) בריכוז של 4% מהול בסולר, לדיכוי ההתחדשויות. בנטיעות חדשות, כאשר יש עניין לטעת מין זה בקבוצה, מומלץ שמרחקי הנטיעה יהיו של 4–5 מ' וכך לצמצם את הצורך להשתמש בחומרים כימיים לדיכוי ההתחדשויות במהלך דילול היער הבוגר. כמו כן, ניתן לטעת שתילים בודדים של אורן קנרי בעירוב אקראי עם שתילים ממינים אחרים ביער מעורב.

איור 4 (למעלה): קוטר עצי אורן קנרי כתלות בגיל העץ בסוגי קרקע שונים.

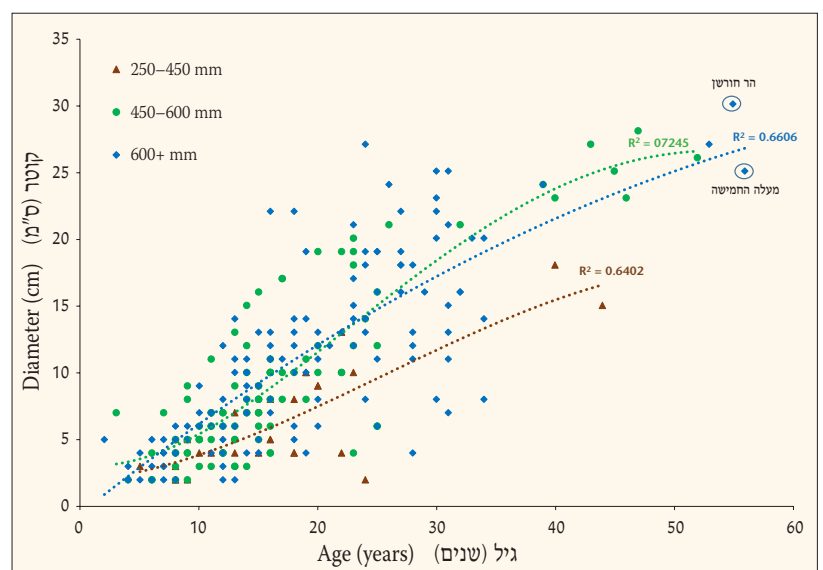
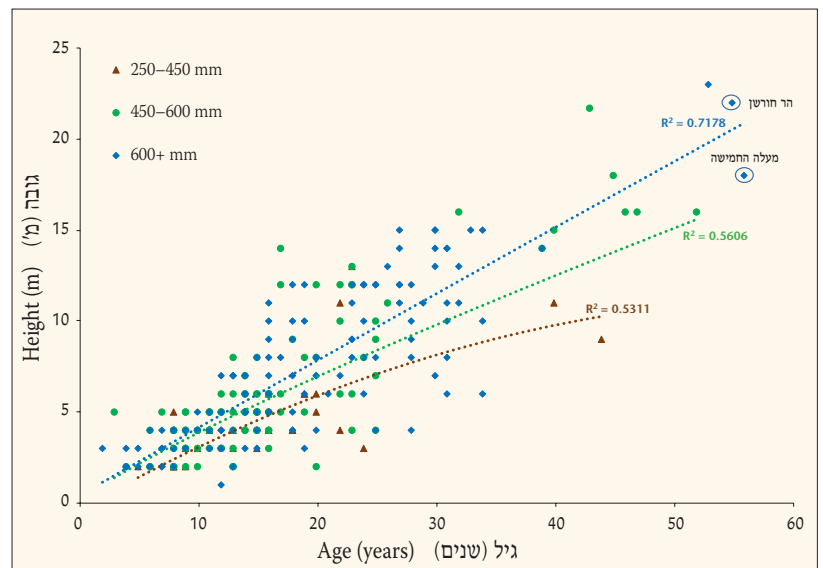
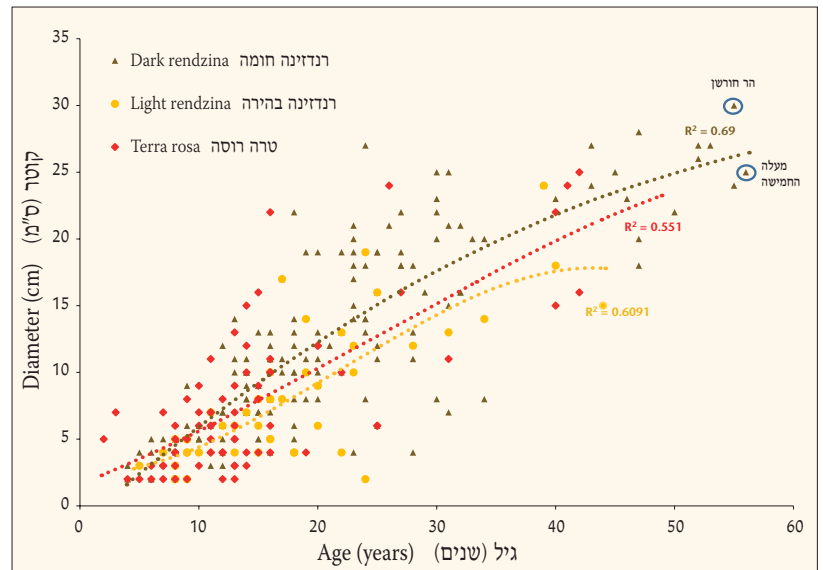
Figure 4 (top): *Pinus canariensis* diameter as a function of age, in different soil types.

איור 5 (במרכז): גובה עצי אורן קנרי כתלות בגיל העץ בכמויות משקעים שונות.

Figure 5 (center): *Pinus canariensis* height as a function of age, at different precipitation levels.

איור 6 (למטה): קוטר העצים כתלות בגיל העץ בכמויות משקעים שונות.

Figure 6 (bottom): Trunk diameter as a function of age, at different precipitation levels.

מקורות

הר, נ., פרייזלר, י., רוטנברג, א. וגרינבאום, נ. (2017). מערכת הסלע-קרקע כגורם עיקרי לכתמי התייבשות של עצי אורן ירושלים ביער יתיר לאחר שנות בצורת. **אופקים בגיאוגרפיה** (לקראת פרסום). <http://nirherr.wixsite.com/nirforestecosil/blank-51>
פרייזלר, י., רוטנברג, א., הר, נ., משה, י., ספרינצין, ש., גרינצוויג, ז', ויקיר, ד. (2016). שרידות יער אורנים על גבול המדבר בעקבות שנות בצורת קיצוניות. **אקולוגיה וסביבה**, 7 (1): 41-51.
קק"ל, מרחב דרום. (2002). דו"ח נזקי בצורת ביערות מרחב דרום. מנהל פיתוח הקרקע (מפ"ק).
שילר, ג. (2013). גידול עצי יער ויערות בישראל, ארץ של ספר המדבר. 73-80.
<https://israelforests.wordpress.com>

Jimenez, M.S., Luis, V.C., Peters, J., González-Rodríguez, A.M., & Morales, D. (2005). Ecophysiological studies on *Pinus canariensis*. *Phyton*, 45: 169-177.
Klaus, W. (1982). Ein *Pinus canariensis* Smith - Zapfenfund aus dem Obermiozen Pannon des Wiener Beckens. *Ann. Naturhist. Mus.* 84: 79-84.
Lopez, R., Zehavi, A., Climent, J., & Gil, L. (2007). Contrasting ecotypic differentiation for growth and survival in *Pinus canariensis*. *Australian Journal of Botany*, 55: 759-769.
הלפרין, י. (1979). העצים הפונדקאים, הרגלי אכילה וסבילות לרעב של זחלי טוואי התהלוכה של האורן. **ליערן**, 2: 16-25.

בקיצור נמרץ

"אורן הרגליים" ו"האורן השמן"

ניב זליג

במרכז האי טנריף, מתפתלת לה דרך TF-21 לכיוון פסגת הר הגעש "טיידה" (Teide), ההר הגבוה ביותר בספרד, והר הגעש השלישי בגובהו בעולם. על דרך זו, ממש בסמוך לכפר וילפלור (Vilaflo) ובגובה 1,400 מ' מעל פני הים, ממוקמים משני צדי הכביש שני עצי אורן קנרי מהמרשימים והגדולים ביותר באיים הקנריים.

האחד, אורן "הרגליים" (Pino de las Pernadas) אשר גובהו 56.8 מ' והיקף גזעו 8.30 מ', מכונה כך לנוכח שני הגזעים הענקיים היוצאים מבסיסו. אך האורן השני והמרשים מביניהם הוא האורן "השמן" (Pino Gordo) אשר גובהו 45.12 מ' והיקף גזעו 9.36 מ' (בתמונה משמאל).

בשנת 2009 ביצעו דנדרומולוגים ספירת טבעות גדילה והעריכו את גילם של העצים ב-750 שנה. למרות קירבתם זה לזה, אורן "הרגליים" שייך לציבור, בעוד שהאורן "השמן" היה שייך לידיים פרטיות עד לאחרונה, כאשר נרכש על ידי שירות הייעור הספרדי לאחר משא ומתן ארוך שנים.

"האורן השמן" (Pino Gordo) (צילום: ניב זליג, 2016).